

інноваційного підприємництва; посилення інформаційних можливостей участі українських новаторів в міжнародних програмах.

Список літератури

1. Жалдак Г.П. Проблеми та перспективи розвитку стартапів в Україні. [Електронний ресурс] /Г. П. Жалдак//Інфраструктура ринку: електронний науково-практичний журнал. – Електронні дані. - [Одеса: причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2019.-вип. 32]. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2019/32_2019_ukr/18.pdf 62
2. EU4Digital [Електронний ресурс]: [Веб - сайт]. URL: <https://eufordigital.eu/>
3. Why startups fail? A data analysis be autopsy [Електронний ресурс]. URL: <https://www.getautopsy.com/research/top-startup-failure-reasons>
4. Інноваційні екосистеми для стартапів: ключові складові успіху. [Електронний ресурс]. URL:<https://eufordigital.eu/uk/innovation-ecosystems-for-start-ups-highlighting-the-key-ingredients-for-success/>
5. Ірина Підоричева, Вячеслав Ляшенко. Стартапи в Україні: як здолати "долину смерті" [Електронний ресурс]. URL:https://dt.ua/macrolevel/startapi-v-ukrayini-yak-zdolati-dolinu-smerti-326705_.html
6. Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]: [Веб - сайт]. URL:<https://mon.gov.ua/ua/news/2-mlrd-yevro-na-rozvitok-innovacij-ta-startapiv-ukrayina-doluchilasya-do-pilotu-yes-v-yakomu-innovatori-ta-doslidniki-mozhut-otrimati-grant-dlya-prorivnih-idej>
7. Анастасія Дячкіна. Кабмін виділив майже півмільярда гривено на розвиток стартапів [Електронний ресурс]. URL:<http://fakty.com.ua/ua/ukraine/20191202-kabmin-vydilyv-majzhe-pivmilyarda-gryven-na-rozvytok-startapiv/>

Калініченко Д.І.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
МП-2, «Економіка»

ПОВЕДІНКОВА ЕКОНОМІКА ЯК ТЕОРІЯ ПРИЙНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ

У дослідженні проаналізовано сучасні тренди у галузі поведінкової економіки, приципову відмінність її від неокласичної теорії а також розглянуто практичне використання метоології у контексті державного боргу. Зокрема дослідження використовує теорію поведінкових фінансів а також модель Талера, яка дає розуміння впливу інформації на реальні ціни на фінансовому ринку. Окрім того, робота також приділяє увагу таким аномаліям в економічній поведінці, як теорія володіння а також моделі гіперболічного дисконтування.

Фундаментальні дослідження у поведінковій економіці розпочалися наприкінці минулого сторіччя. Відносний баланс сил на мапі загальноприйнятої економічної теорії порушили, як вважається, троє вчених. Серед них були Даніел Канеман, Амос Тверські та Річард Талер. Заслуговує увагу той факт, що перші двоє були дослідниками в галузі психології. Зваживши всі виклики та усвідомлюючи, що сучасні наукові течії та теорії будуються на мультидисциплінарних дослідженнях науковці об'єднали власний досвід для створення нової концепції- поведінкової економіки.

Перш за все поведінкова економіка апелювала до теорії очікуваної корисності, ацентуючи увагу на контексті. Зокрема одне з найбільш відомих досліджень у поведінковій економіці під назвою «Диктатор». Це гра - базовий експеримент на виявлення неогоїстичних переваг. Результати цього експерименту суперечать моделі «економічної людини», вперше висунутої Адамом Смітом, а також «огоїстичної моделі», яка передбачає, що функція корисності індивіда не залежить від корисності інших людей.

Враховуючи інноваційну структуру теорії поведінкової економіки та її вплив на сучасну наукову кон'юнктуру можна проводити аналітику враховуючи концепції сучасних досліджень у цій галузі. Найважливішим та найбільш цінним може слугувати використання теорії під час аналізу та прийняття рішень у всіх сферах макроекономіки як фіскальній так і монетарній політиці. Зваживши на це виходить цікавий прояв саме у дослідженні державного боргу у контексті теорії поведінкових фінансів.

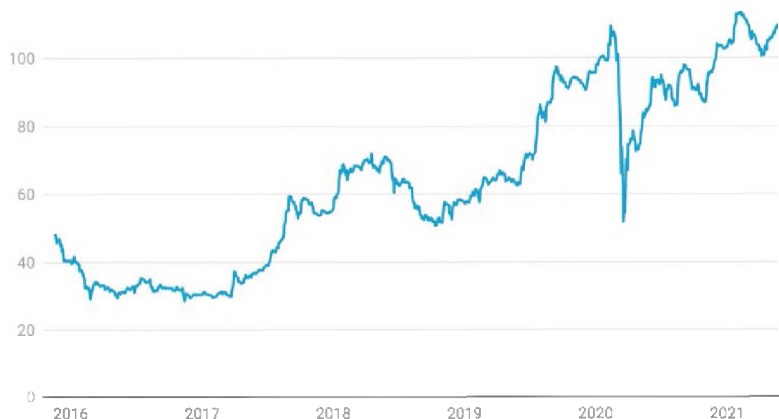
Протягом 2015 року держава Україна мала достатньо важку макроекономічну ситуацію. Високий рівень інфляції та безробіття у додатку з початком бойових дій на сході не могли не повпливати на фінансово-економічну безпеку. Як наслідок, навесні 2015 року держава була на межі дефолту. Ще у березні 2015 року Міжнародний Валютний Фонд розпочав процедуру затвердження програми фінансування згідно якої Україна повинна була отримати \$40 млрд, де \$15,3 млрд одразу йшли як реструктуризація, \$7,2 млрд це сума від інших кредиторів а також \$17,5 млрд йшло у якості прямих інвестицій фонду.

Окрім того, це передувало створенню спеціального комітету кредиторів у який входили представники TCW Investment Management Company, BTG Pactual Europe і компанія яка тримала 45% боргу - Franklin Templeton. Саме з останнім фондом Міністерство Фінансів України мали найбільш важкі перемовини але у серпні 2015 року обидві сторони дійшли згоди. Кредитори пішли назустріч державі та списали 20% боргу (близько \$3,5 млрд.), відтермінувавши процедуру погашення облігацій до 2019-2027 років. Такому процесу сприяла пропозиція щодо емісії ВВП - варрантів (VRI) на загальну суму близько \$3,2 млрд., вилата яких залежить від економічного зростання.

Якщо динаміка зростання протягом 2019 – 2038 року не перетне позначку у 3%, кредитори нічого не отримають. Починаючи з проміжку від 3% до 4% призводить до виплатити 15% від зростання ВВП від 3%. У випадку зростання ВВП більше ніж 4%, прибуток кредиторів буде еквівалентний 40% від додаткового приросту. Алгоритм починає діяти після того як номінальний ВВП України перетне позначку у \$125,4 млрд.

У 2019 році показник перетнув позначку у \$125,4 млрд., і вже 31 травня 2021 року Україна вперше виплатила зобов'язання за ВВП - варрантами обсягом у \$ 40,7 млн. У цьому контексті історичною датою також є 16 січня 2020 року, коли ціна досягнула значення більше 100% від номіналу.

Ukraine GDP warrants - price (US\$)

Source: Tellimer Research, Bloomberg • Created with Datawrapper

Виходячі з Моделі Талера, яка пояснює реакцію на інформацію через динаміку цін на фінансових ринках, що включає три фази: недостатня реакція-адаптація-гіперреакція, можна проаналізувати тренд попиту на облігації. Одна з характерних рис гіперреакції в тому, що середній прибуток, що йде за оголошенням хороших новин, нижче, ніж той, який слідує за оголошенням поганих новин. Іншими словами, гіперреакція відбувається, коли ринок реагує на новини надто інтенсивно, тим самим вимагаючи адаптації вже у протилежному напрямку. В результаті на одному етапі цінні папери будуть переоцінені, наступного етапу, можливо, будуть недооцінені.

Можна зробити висновок, що зростання VRI в ціні до кризи COVID-19, призвели ряд чинників:

- 1) Президентські, парламентські вибори, зміна уряду у другій половині 2019 року.
- 2) Обіцянки уряду до швидкого економічного зростання (публічна заява О.Гончарука щодо 40% за 5 років)
- 3) Лобіювання ліберальних економічних реформ (ринки землі, капіталу, праці, приватизація, податкова реформа)

Такі чинники сприяли активному інвестиційному інтересу, щодо ВВП-варантів, що висвітлювались, як певні оптимістичні прогнози.

Світова криза 2020 року, спричинена пандемією, призвела до згальної рецесії, що не могло не позначитись на номінальній вартості VRI. Але вже у 2021 році вартість повертається до показників, що спостерігалися до кризи. Цьому передують ряд подій:

- 1) У серпні 2020 року Міністерство Фінансів України, викупило 10% ВВП - варантів
- 2) Періодичні публічні заяви голови фінансового комітету Верховної Ради України, щодо купівлі всіх емітентів (найбільш резонансна у січні 2021 року).
- 3) Перша публічна виплата за VRI наприкінці травня 2021 року.

Усі ці чинники лише збільшили інтерес інвесторів і таким чином збільшили попит і як наслідок ціну на цінні папери цього виду.

Підсумовуючи, можна констатувати закономірність, що чим більше Держава буде викупати ВВП - варанти, тим більше буде реальна ціна у порівнянні з номіналом. І також, чим більше публічних заяв, щодо ВВП -варантів від топ-представників усіх трьох гілок влади тим більше ціна. Враховуючи, що вже реальна ціна на VRI вища за номінальну, можна зробити висновок, що з погляду Моделі Талера відбулася адаптація і упевнитися, що в довгостроковій перспективі ціна буде зростати.

Список літератури

1. Thaler R. H. Behavioral Economics: Past, Present, and Future / Richard H. Thaler. // American Economic Review. – 2016. – №106. – С. 1577–1600.
2. Samson A. Behavioral Economics Guide 2015 (with an introduction by Dan Ariely) [Електронний ресурс] / Alain Samson // Behavioral Science Solutions Ltd. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.behavioraleconomics.com/the-be-guide/the-behavioral-economics-guide-2015/>.
3. Белан О. Ціна успіху. Економічний ріст за підсумками року може перевищити 4%, тому за це доведеться дорого заплатити [Електронний ресурс] / Олена Белан // Dragon Capital Ltd. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://dragon-capital.com/ru/media/our-comments/tsena-uspekha-ekonomicheskivy-rost-po-itogam-goda-mozhet-prevysit-4-za-eto-bridetsya-dorogo-zaplait/>

Кріт О. М.

Національний університет «Кієво-Могилянська академія»,
студентка БП- 4 «Економіка»

ВИД ВАЛЮТНОГО КУРСУ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ВИХОДУ КРАЇНИ ІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Постановка проблеми. Невід’ємною складовою сучасного світу є система таких явищ як глобалізація та міжнародна інтеграція. Високий ступінь залежності країн одна від одної сприяє поширенню світових криз, які несуть різні наслідки для економік держав. Світові кризи проявляються у кожній країні по-різному у зв’язку із неоднаковим рівнем економічного розвитку, а перш за все через панування різних інструментів та типів економічних політик. Ключовим фактором міжнародної взаємодії країн є валютний курс, на основі якого відбувається зовнішньоторговельна діяльність. З кінця ХХ-го століття перед економістами кожної країни постає проблема у виборі режиму валютного курсу між фіксованим та гнучким для забезпечення найбільш ефективного та безболісного виходу економіки країни із світових криз, які стали невід’ємною складовою кожної інтегрованої країни.

Дослідження проблеми та аналіз кількісних макропоказників. Кожен вищезгаданий режим валютного курсу має свої переваги та позитивні ефекти для економічного розвитку, а саме фіксований валютний курс забезпечує впевненість бізнесу у довгостроковому періоді, стійкість інвестицій, а гнучкий у свою чергу виступає індикатором економічних змін та потребує менше ресурсів для його функціонування під час кризи. Для надання максимально об’єктивної оцінки ефективності певного режиму валютного курсу у кризовому стані економіки я проаналізувала основні макроекономічні показники України (як країни із фіксованим валютним курсом) та Польщі (як країни із плаваючим валютним курсом) у період світової кризи 2008 та 2009 роках. Для аналізу були обрані наступні показники: обмінний курс національної валюти до долара США, національний борг, міжнародні резерви, річний ВВП та експорт, тому що саме ці